

FORENINGEN AF FRIE SAMARBEJDENDE MVU-INSTITUTIONER

Notat / juni 2006:

MVU-institutionernes betænkeligheder omkring oprettelse af 6-8 flerfagligt, regionalt baserede professionshøjskoler

Med udgangspunkt i undervisningsministerens opfordring til at komme med bud på, hvordan regeringens initiativ om 6-8 flerfagligt, regionalt baserede professionshøjskoler bedst kan realiseres, sammenfatter dette notat besvarelsene fra bestyrelserne i samtlige direkte berørte uddannelsesinstitutioner i landet.

Sammenfatningen koncentrerer sig om de betænkeligheder og indvendinger, som bestyrelserne fører til torvs i deres besvarelser.

Som man spørger får man svar...?

I undervisningsministerens brev, opfordres bestyrelserne på at byde ind på, hvordan regeringens initiativ omkring professionshøjskoler bedst kan realiseres. Med denne formulering undlader ministeren at opfordre bestyrelserne til at tilkendegive deres mening om fundamentet for og forudsætningerne bag regeringens initiativ. Efterfølgende ministerens brev er det fra undervisningsministeriets side på CVU-rektorkollegiets årlige møde i maj blevet præciseret, at man ikke ønsker svar på andre spørgsmål end dem, der rejses i brevet. En gennemlæsning af besvarelsene viser imidlertid at 33 af 42 bestyrelser¹ har valgt at trodse denne henstilling og svare på mere end de er blevet spurgt om. Alle disse 33 besvarelser rummer i større eller mindre grad betænkeligheder ved regeringens udspil. Nærværende notat sammenfatter betænkelighederne i håb om at bidrage med konstruktiv input til den videre dialog mellem undervisningsministeriet og MVU-institutionerne omkring institutionelle tilpasninger, der støtter regeringens målsætninger for uddannelsesområdet og den efterfølgende politiske proces.

Sammenfatning og anbefalinger

Det må først og fremmest konstateres, at et stort flertal af landets MVU-institutioner i større eller mindre grad har indvendinger i forhold til regeringens initiativ til oprettelse af 6-8 flerfagligt, regionalt baserede professionshøjskoler. Svarene viser endvidere, at bekymringerne spænder bredt og stiller spørgsmålstegn ved fundamentale indholdsmæssige, strukturelle og økonomiske forudsætninger i regeringens udspil. Formuleret som spørgsmål, kan bekymringerne sammenfattes som følger:

- *Hvilke indholdsmæssige (snarere end institutionelle) visioner har regeringen med dannelsen af professionshøjskoler?*
- *Hvilken sammenhæng mellem institutionel volumen og uddannelsesmæssig kvalitet kan dokumenteres?*
- *Hvordan sikres kvaliteten af de enkelte uddannelser med den foreslåede bestyrelsesstruktur?*
- *Hvordan kan institutionernes "brand" fastholdes og videreføres?*
- *Hvordan kan udbuddet af de smalle uddannelser, der på nuværende tidspunkt udbydes nationalt, varetages forsvarligt regionalt?*
- *Hvilke økonomiske bevillinger følger med professionshøjskoledannelser og -drift?*
- *Hvordan vil ligeværdigheden i forskningstilknytningen sikres?*

¹ Mere præcist er det 19 af 21 CVU'er, 12 af 16 enkeltstående MVU-institutioner og 2 af 5 erhvervsskoler

Faktaboks 1:

Den 2. maj i år, udsendte undervisningsminister Bertel Haarder en opfordring til bestyrelserne for landets MVU-institutioner om at komme med bud på, hvordan regeringens initiativ om 6-8 flerfagligt, regionalt baserede professionshøjskoler bedst kan realiseres.

Med afsæt i bestyrelsernes besvarelser, vil regeringen udarbejde et forslag til et fremtidigt institutionsbillede, som undervisningsministeriet efterfølgende vil gå i dialog med de involverede institutioner om. Det er regeringens ambition at sende et lovudkast i høring i starten af september 2006 med henblik på en vedtagelse i folketinget omkring årsskiftet 2006-07.

- *Hvilke tanker gør regeringen sig i forhold til at lade professionshøjskolerne udbyde professionsmasteruddannelsere, og hvilke andre incitamenter vil regeringen tilbyde som motivation til at indgå i professionshøjskoledannelserne?*
- *Hvordan kan uddannelsernes fortsatte faglige udvikling og internationale konkurrencekraft fastholdes i en horisontal institutionssammenlægningsmodel?*

Det vurderes, at bestyrelsernes bekymringer i høj grad kan imødekommes med en mere solid dokumentation af de fortrin, som professionshøjskolekonstruktionen forudsættes at have i regeringens udspil. For at sikre, at den fortsatte dialog mellem undervisningsministeriet og MVU-institutionerne sker på et fælles og gennemskueligt grundlag, anbefales det, at regeringen fremlægger dokumentation, der skaber gennemskuelighed omkring beslutningsgrundlaget for valget af den udmeldte model – herunder hvilke alternative modeller, der har været under overvejelse, og med hvilken begrundelse de er blevet fravalgt. Det anbefales endvidere at dokumentationen forholder sig til de bekymringer, som MVU-institutionernes bestyrelser har givet udtryk for i deres besvarelser, og som er søgt sammenfattet nedenfor.

I erkendelse af at både nationale og internationale erfaringer på området er spinkle, og det formodentlig er vanskeligt at fremskaffe solid, evidensbaseret dokumentation for denne eller hin institutionsmodel, skal det anbefales, at fordelene ved at afprøve andre institutions- og samarbejdsformer end den foreslåede undersøges, og at der således åbnes op for, at der kan dannes konsortier, der ad andre veje søger at indfri de målsætninger, regeringen har opsat for MVU-området.

Nedenfor gennemgås betænkelighederne i bestyrelsernes besvarelser.

Giver stor volumen god kvalitet?

I regeringens oplæg fremføres en række synspunkter, der alle taler til fordel for større institutionsstørrelser på uddannelsesområdet. Uden at det er helt tydeligt, hvad sammenligningsgrundlaget er, eller om der er evidensbaseret dokumentation for synspunkterne, argumenteres der i oplægget for, at professionshøjskolerne vil kunne håndtere de udfordringer, som MVU-uddannelserne står overfor.

Flere institutioner – herunder syv CVU'er – tilkendegiver i deres besvarelser, at overfokuseringen på størrelse og institutionelle forhold i regeringens udspil er bekymrende. Institutionerne anfører, at mere præcise overvejelser over, hvordan kvalitet og sammenhæng i uddannelserne skal sikres, ville styrke regeringens udspil. Eksempelvis savner CVU Øresund udmeldinger i regeringens oplæg om, hvad der er vigtigst: Faglighed eller størrelse, og tilføjer, at der i regeringens visioner for professionshøjskolerne "...mere hældes til spørgsmålet om størrelse, end til hvordan sektoren som helhed honorerer de uddannelsessøgendes og aftagernes behov og forventninger". CVU Sjælland anfører at "...en omstilling af den videregående uddannelsessektor ikke bør iværksættes alene med det mål at øge institutionernes volumen. Der er brug for en vidtrækkende og sammenhængende overordnet vision for udvikling af Danmarks uddannelses- og videnssektorer."

Hvordan sikres kvaliteten på den enkelte uddannelse med enstrenget ledelse?

Med henvisning til regeringens udspil om enstrenget ledelse, hvor bestyrelserne skal sammensættes af 6-10 medlemmer, der imellem sig har hhv. uddannelsesfaglige, ledelsesmæssige, organisatoriske og økonomiske kompetencer samt viden om aftagerbehov i hhv. private og offentlige virksomheder, tilkendegives der i flere besvarelser bekymring for, om ledelsesstrukturen er egnet til at sikre uddannelsernes indholdsmæssige kvalitet. Ingeniørhøjskolen i København gør opmærksom på, at det nøje skal overvejes, hvordan en professionshøjskole med et uddannelsesudbud, der langt overvejende er målrettet den offentlige sektor sikrer, at det er de rigtige beslutninger, der træffes for de mindre uddannelsesområder. I den forbindelse peges på vigtigheden af, at beslutningskompetencen i faglige spørgsmål, der vedrører de enkelte uddannelser – herunder udvikling af nye fagprofiler og etablering af nye uddannelser – må være forankret hos en ledelse med dyb faglig indsigt. Ellers frygter Ingeniørhøjskolen for "...at en kommende professionshøjskole ikke vil have tilstrækkelig fokus på de strukturelle omstillinger og faglige kompetencekrav, som kræves af ingeniører på det private og globale arbejdsmarked." I tillæg til sikringen af den relevante faglighed og erfaring på højeste ledelsesniveau ønsker CVU Sønderjylland at sikre baglandets repræsentation. Således tilkendegiver bestyrelsen, at man fortsat ønsker at bevare kontakten til institutio-

nens tætte eksterne aktører således, at der i bestyrelserne både er aftagerrepræsentation og repræsentation for uddannelsernes faglige organisationer – også selv om dette betyder en udvidelse af det udmeldte antal. Frøbelseminariets bestyrelse fremfører en bekymring af mere principiel karakter idet de savner såvel dokumentation som argumentation for, ”..at netop 6-8 professionshøjskoler med enstrengt ledelsesstruktur er den bedste måde at nå de opstillede mål.”

Hvordan sikres institutionernes ”brand” og kvaliteten i udbuddet af små uddannelser?

Ingeniørhøjskolens udmelding ovenfor er samtidig udtryk for en bekymring om, hvorvidt det er muligt i en professionshøjskolemodel at fastholde de faglige særpræg, de mangfoldige internationale samarbejder og det institutionelle ”brand”, som institutionen har oparbejdet. Denne bekymring deles af en lang række institutioner, der gør fordelene ved et tværfagligt miljø op mod de fagfaglige konsekvenser, der forudses at følge i kølvandet på institutionssammenlægninger.

Flere repræsentanter for mindre, landsdækkende uddannelser frygter således, at deres særlige faglighed får magre kår, såfremt de splittes op og placeres i regionalt baserede professionshøjskoler, eller blot hvis de samles i en produktionshøjskole, der har tyngden i uddannelsesudbuddet et andet sted end den pågældende uddannelse.

Center for Tegnsprog og

Tegnstøttet Kommunikation henviser til de erfaringer, centeret gjorde sig, da det var underlagt Handelshøjskolen i København, og fraberer sig på den baggrund at blive underlagt regionalt baserede uddannelsesheder. Danmarks Forvaltningshøjskole giver eksempler på små uddannelser med et utilstrækkeligt deltagergrundlag til årlige regionale udbud af uddannelsen og tilkendegiver, at den underviserfaglige ekspertise for sådanne uddannelser næppe ville kunne opretholdes i regionale uddannelsesenheder.

Fra store sjællandske udbydere af merkantile uddannelser – Hillerød Handelsskole-Lyngby Uddannelsescenter og Handelsskolecenteret i Slagelse - udtrykkes tilsvarende bekymringer. Førstnævnte for, at en realisering af regeringens udspil vil medføre, at institutionsbilledet styrer udbuddet på markedet i stedet for omvendt og derved vil virke kontraproduktivt på en opfyldelse af regeringens egne mål – eksempelvis målet om at 50 % af en ungdomsårgang får en videregående uddannelse. Institutionen frygter ”..at vi som akademiskole ikke fremover kan fortsætte vores gunstige udvikling og her efterkomme behovene og ønskerne hos såvel vores aftagere som brugere”. Handelsskolecenteret i Slagelse anfører, at professionshøjskolernes fokus på ”profession” står i modstrid til praksis og behov på det merkantile arbejdsmarked, hvor der ikke eksisterer afgrænsede og veldefinerede professionsuddannelser. HHC peger på, at den styrkelse af ”professionerne”, der af regeringen anses som en styrke, faktisk er en barriere for at kunne kommunikere meningsfuldt med erhvervsliv og studerende.

Landets to selvstændige Sociale Højskoler er ligeledes skeptiske i forhold til, om dannelsen af professionshøjskoler kan løse de udfordringer som uddannelserne står overfor. Ud fra en vurdering af, hvor den uddannelsesfaglige tyngde vil ligge i de professionshøjskolekonstruktioner, der tegner sig, frygter bestyrelserne, at socialrådgiveruddannelsen enten vil blive trukket i en behandlende eller pædagogiserende retning, som hverken bestyrelserne, aftagere eller regeringen ønsker.

Ligeværdighed i forskningstilknytningen

I regeringens udspil anføres det, at professionshøjskolerne skal ”..fungere som attraktive og ligeværdige samarbejdspartnere i forhold til universiteter, forskningsinstitutioner, erhvervsliv m.fl.” Det præciseres, at forskningsinstitutionerne både kan være danske og udenlandske.

Faktaboks 2:

Det forventer regeringen at opnå ved at samle MVU-institutionerne i 6-8 flerfagligt, regionalt baserede professionshøjskoler:

- Større faglige miljøer og bedre rammer for udviklingsarbejde, forsknings-tilknytning og udvikling af videntcentre
- Et tættere, mere ligeværdigt og forpligtende samarbejde med danske og udenlandske forskningsinstitutioner
- Grundlag for udvikling af nye professionsbacheloruddannelser målrettet nye behov herunder regionale behov
- Fastholdelse og udvikling af attraktive studiemiljøer regionalt, der sikrer tilgang af studerende i hele landet
- Stærkere regionale udviklingspartnere og portaler for uddannelse, efteruddannelse og viden
- Bedre arbejdsdeling mellem institutionerne og klarere faglige profiler
- Styrkelse af professionsbachelors tværgående kompetencer

I besvarelserne går bestyrelsernes betænkeligheder i to retninger. Flere bestyrelser påpeger, at en forudsætning for ligestilling mellem MVU-uddannelsesinstitutioner og universiteter eller forskningsinstitutioner er, at samarbejdet kan udføres på lige vilkår. Derfor må der tilføres MVU-området frie midler til at opdyrke og udvikle netværksrelationerne og/eller "...til at forske inden for de professionsområder, der uddannes til." (CVUalpha). Den anden bekymring tager igen afsæt i "ligestillingen" og orienterer sig i forhold til retten til at udbyde uddannelse på masterniveau. Fra flere bestyrelser – især CVUernes – peges der på vigtigheden i at kunne tilbyde sammenhængende professionsrettede uddannelsesforløb i lighed med sammenlignelige uddannelsesinstitutioner i udlandet. Med henvisning til de fælles bestræbelser på at realisere Bologna-processen, anfører CVU Nordjylland retten til at udbyde uddannelse på masterniveau som et centralt sigtepunkt "...for at lave sammenlignelighed til de øvrige professionshøjskoler i Europa."

Hvorfor begrænses fusionsmulighederne til MVU og KVU-områderne?

I regeringens oplæg forudsættes det, at dannelsen af professionshøjskoler holdes inden for en lukket kreds af institutioner, der udbyder MVU- og/eller KVU-uddannelser. I over en 25 % af besvarelserne overvejer bestyrelserne muligheden for indfusionering i et universitet eller inklusion af ungdomsuddannelser i professionshøjskolerne og tilkendegiver dermed, at regeringens horisontale afgrænsning af mulighederne for institutionsdannelserne er problematisk. Idet alle besvarelserne anerkender de målsætninger som regeringen stiller op er der en del af besvarelserne, der tilkendegiver at forslaget med at oprette professionshøjskoler snarere vil svække end styrke indsatsen inden for deres specifikke uddannelsesfelt.

Ved at blive fastholdt i en horisontal konstruktion og blive afskåret fra en vertikal fusionsproces frygter eksempelvis Handelshøjskolecenteret i Slagelse, at det fremover vil blive meget vanskeligt "...at tiltrække studerende inden for det merkantile område. Det er HHC's opfattelse, at de nye navne på institutioner og uddannelser er u hensigtsmæssige, og vil betyde, at erhvervsuddannelserne i de nye professionshøjskoler vil komme til at stå svagt på markedet." Tilsvarende skriver Suhr's bestyrelse, at det ikke vil "...være hensigtsmæssigt at lade Suhr's indgå i et horisontalt integreret samarbejde i en flerfaglig professionshøjskole, der risikerer at svække vores bidrag til en bæredygtig udvikling inden for ernæring, fødevarer, forbrug og service." De to selvstændige Sociale Højskoler anfører begge, at det vil være mere naturligt for deres uddannelser at søge faglige fællesskaber i andre retninger og niveauer, end en horisontal løsning ville kunne tilbyde. Samtidigt er bestyrelserne – som anført ovenfor – bekymrede for, at den enorme volumen, som lærer-, pædagog- og sundhedsuddannelserne har i MVU-billedet, vil trække socialrådgiverfagligheden i en pædagogiserende eller behandlende retning. Samtidigt frygter bestyrelserne at uddannelsernes internationale konkurrencekraft tabes, fordi uddannelserne bliver udbudt under det niveau, som tilsvarende uddannelser har i udlandet – og ikke mindst Norden. En lignende argumentation fremføres af Danmarks Journalisthøjskole, der anfører, at med "...den øgede internationale konkurrence på uddannelsesmarkedet og med konkurrencen fra to danske universitetsbaserede journalistuddannelser ville en indfusionering i en enhed med en række andre MVU institutioner derimod indebære en risiko for, at DJH kunne miste den konkurrencekraft, institutionen for øjeblikket har." Det skal noteres at bestyrelser for uddannelsesinstitutioner, der varetager MVU-uddannelser, der både udbydes af MVU-institutioner og universiteter (journalist, socialrådgiver, diplomingeniør), alle har peget på, at den horisontale afgrænsning er u hensigtsmæssig.

Reform uden finansiering?

I undervisningsministerens ovenfor omtalte brev til MVU-institutionernes bestyrelser, forudsættes det "...at oprettelsen af de nye professionshøjskoler sker inden for de eksisterende økonomiske rammer." I besvarelserne er der en vis usikkerhed i forhold til, hvordan denne formulering skal forstås. Eksempelvis vælger CVU Midt-Vest, cvu vita, Ingeniørhøjskolen i Århus, JCVU og Vitus Bering, der har valgt at indgive et samlet hørings svar, at fortolke ministerens udspil således, at der på de følgende finanslove vil blive afsat tilstrækkelige midler til at sikre professionshøjskolerne de bedst mulige udviklingsmuligheder. CVUalpha vælger at læse ministerens melding som, at finansieringen af de konkrete fusionsprocesser "...vil ske af midler, som undervisningsministeriet allerede råder over og kan anvende til fusionsformål". Alle besvarelser forholder sig imidlertid til muligheden for, at ministeren mener, at omkostningerne til dannelsen af professionshøjskoler skal afholdes inden for de eksisterende tilskud til afvikling af uddannelse.

Uanset hvordan ministerens udmelding skal forstås, er alle besvarelser, der tager det økonomiske aspekt op, enige om, at der skal tilføres sektoren betydelige summer, hvis professionshøjskolerne skal have en chance for at understøtte regeringens målsætninger. 17 af 21 CVUer har forholdt sig til spørgsmålet og flere henviser til de betydelige omkostninger, de har haft i forbindelse med CVU-dannelserne. Disse fusioner har ifølge CVU København & Nordsjælland, imod hensigten tvunget CVUer til at omallokere midler fra uddannelsesformål til omstillings- og forandringsprocesser. CVU Øresund påpeger, at en omorganisering af uddannelsessektoren berettiget må skabe forventninger om forhøjet kvalitet hos brugere og aftagere og dermed ikke nødvendigvis kan medføre besparelser. Som eneste besvarelse giver CVU Øresunds et bud på hvilke ekstraomkostninger, der er forbundet med fusionen: 10-15 % af den nuværende omsætning.

Bestyrelsernes vurdering af regeringens udspil til finansiering af reformen er således entydig. Det er urealistisk at forestille sig, at professionshøjskoledannelser kan realiseres i respekt for den uddannelsesmæssige kvalitet, uden at der tilføres ekstra midler til sektoren.

FSI-sekretariatet /
23. juni 2006